

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ДЕПУТАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Спеціальність	<u>281 Публічне управління та адміністрування</u>
Освітня програма	<u>Публічне управління та адміністрування</u>
Тривалість викладання	<u>15-та чверть</u>
Кількість кредитів	<u>4 кредити ЄКТС (120 годин)</u>
Заняття:	
лекції:	<u>1 година на тиждень</u>
практичні:	<u>2 години на тиждень</u>
Мова викладання	<u>українська</u>

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Біла Дар'я Олегівна

PhD з галузі знань публічне управління та адміністрування

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Bila/Bila.php>

E-mail:

Bila.D.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

Сучасний депутат - це не просто людина, яка голосує на сесіях чи виступає з трибуни, це представник громади, який має чути людей, розуміти їхні потреби й відповідально працювати для розвитку своєї громади. За роки незалежності в Україні сформувався стереотип про депутатів як про віддалених від життя громади та виборців, проте сьогодні з'являється нове покоління - активні, небайдужі, відкриті до спілкування з людьми. Саме таким депутатам потрібне розуміння основ своєї діяльності, правил, принципів і цінностей публічного служіння. Курс «Основи депутатської діяльності» допоможе студентам дізнатися: як працюють органи місцевого самоврядування; яку роль відіграє депутат у громаді; які права, обов'язки та інструменти має депутат; як будувати довіру з виборцями; як знайти депутата свого округу та потрапити на прийом; що таке прозорість, відповідальність і етична поведінка в публічній діяльності. Навчання поєднує теорію з практикою: розгляд реальних прикладів, моделювання ситуацій, обговорення сучасних викликів. Курс покликаний сформувати у студентів базове розуміння депутатської

діяльності, навчити бачити в ній можливість працювати для людей і змінювати громаду на краще.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни - допомогти студентам зрозуміти, хто такий депутат, яку роль він відіграє у житті громади, які має права, обов'язки та інструменти для представлення інтересів виборців. Курс покликаний дати базові знання про те, як працюють органи місцевого самоврядування, якими законами регулюється діяльність депутатів і як будувати комунікацію з громадою. Основні завдання курсу:

- познайомити студентів з основними законами, що визначають діяльність депутатів;
- пояснити, як відбуваються вибори і що означає мандат довіри від громади;
- навчити розрізняти права й обов'язки депутата на різних рівнях - від місцевої ради до Верховної Ради;
- ознайомити з етичними нормами поведінки депутата;
- навчити спілкуватися з виборцями, реагувати на запити громади, проводити прийоми громадян;
- показати, як працюють депутатські комісії, сесії та як ухвалюються рішення;
- дати розуміння, що депутат – це не лише посадова особа, а людина, яка служить своїй громаді;
- розвинути практичні навички, такі як підготовка депутатських звернень і запитів, моделювання зустрічей з виборцями, аналіз реальних кейсів і типових ситуацій з депутатської практики.

Після завершення курсу студенти зможуть не лише знати, як працює представницька влада, а й зрозуміти, як виглядає депутатська робота зсередини - через живі приклади та практичні завдання.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати розуміння основних термінів та норм законодавства, що регулює роботу депутатів місцевих рад;
- продемонструвати знання хто такий депутат і які має права та обов'язки;
- продемонструвати розуміння як формується депутатський мандат, коли і чому можуть припинятися повноваження;
- продемонструвати знання принципів депутатської етики, відповідальності та прозорості поведінки;
- продемонструвати розуміння як відбувається робота депутата у виборчому окрузі: прийом виборців, реагування на звернення, участь у житті громади;
- продемонструвати розуміння як працюють ради, комісії, фракції, сесії і яку роль у них відіграє депутат;
- продемонструвати розуміння про порядок звітування депутата перед громадою і механізми контролю його діяльності, навички складання простих депутатських документів - звернень, запитів, звітів;
- продемонструвати уміння виступати на засіданнях, брати участь у дебатах, обґрунтовувати свою думку;
- продемонструвати здатність моделювати типові ситуації з депутатської практики - від вирішення звернення громадянина до участі у засіданні комісії, здатність працювати командно - брати участь у групових завданнях, розробці спільних рішень для громади.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу. Мета, завдання, очікувані результати. Статус депутата місцевої ради. Система та критерії оцінювання.	Лекція	Силабус, Закон України від 11.07.2002 № 93-IV, Презентація курсу ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Основні терміни та норми законодавства депутатської діяльності.	Лекція	Закон № 93-IV, Конституція України, презентація	–
	Практичне заняття: аналіз термінології та створення «хмари понять».	Практичне заняття	Методичні рекомендації, Mentimeter	0-10
2	Тема 2. Хто такий депутат, його права та обов'язки.	Лекція	Закон України № 93-IV, презентація, приклади звернень	–
	Практичне заняття: пошук депутата за своїм округом, підготовка звернення до депутата	Практичне заняття	Шаблони, приклади	0-5
3	Тема 3. Депутатський мандат, припинення повноважень.	Лекція	Закони України, Конституція України	–
	Практичне заняття: відвідування пленарного засідання Дніпровської міської ради.	Віізне практичне заняття	Протокол, порядок денний	0-5
4	Тема 4. Принципи депутатської етики та комунікації.	Лекція	Закон, кодекс етики (рекомендації), кейси	–
	Практичне заняття: аналіз прикладів комунікацій депутатів у соцмережах та ЗМІ, порушення депутатської етики.	Практичне віізне заняття	Відеофрагменти, дискусія, дописи у соціальних мережах та публічні заяви у ЗМІ	0-10
5	Тема 5. Робота депутата у виборчому окрузі, графіки прийому виборців та робота помічників депутата.	Лекція	Закон, шаблони документів	–
	Практичне заняття: створення запиту.	Практичне заняття	Шаблони, приклади, експертний розбір	0-10
6	Тема 6. Роль депутата у роботі ради, комісії, фракції, сесії.	Лекція	Закон, приклад протоколу сесії	–
	Практичне заняття: розробка публічного виступу депутата	Практичне заняття	Шаблони, експертний розбір	0-10

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
	Практичне заняття: відвідування засідання постійної депутатської комісії міської ради (зі знайомством та обговоренням)	Виїзне практичне заняття	Протокол, порядок денний	-
7	Тема 7. Складання депутатських документів – звернень та звітів	Лекція	Закон, кейси	–
	Практичне заняття: аналіз депутатських звітів	Практичне заняття	Приклади, експертний розбір	0-10
8	Тема 8. Порядок звітування депутата перед громадою, виступи на засіданнях, обґрунтування власної думки.	Лекція	Методичні рекомендації, приклади звітів	–
	Практичне заняття: підготовка публічного річного звіту депутата	Практичне заняття	MS PowerPoint, шаблони	0-10
9	Тема 9. Моделювання типових ситуацій з депутатської практики. «Вирішення звернення громадянина» або «Участь у засіданні комісії».	Практичне заняття	Публічний виступ, peer-assessment	0-20
	Підсумкове тестування Підведення підсумків вивчення дисципліни	Лекція + тест	Анкети у MS Forms	0-40

Командне / індивідуальне завдання Моделювання типових ситуацій з депутатської практики. «Вирішення звернення громадянина» або «Участь у засіданні комісії». Вітається робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст завдання: на прикладі окремої організації або громадянина (наприклад, підприємства, де Ви проходили практику або закладу вищої освіти – НТУ «Дніпровська політехніка») розробити проєкт звернення до депутата та шляхи вирішення зазначеного у зверненні питання або змоделювати ситуацію участі депутата у засіданні профільної комісії, продемонструвати завдання, повноваження та дії депутата у роботі комісії.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle.

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *поточного тестування* під час лекції на сьомому (за темами 1-3) та тринадцятому тижні (за темами 4-5). Кожен з поточних тестів складається з 10 тестових запитань двох типів (одна правильна відповідь або декілька правильних з кількох варіантів відповідей), за кожне питання можна отримати від 1 до 3 балів залежно від його складності. За кожен з двох тестів здобувач може отримати до 20 балів. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

– виконання *практичних завдань*, які виконуються під час практичних занять: види завдань та розподіл балів див. у табл. розділу 4; при несвоєчасному виконання практичних завдань оцінка знижується вдвічі; загалом за виконання практичних завдань отримується максимум 40 балів.

– виконання, *публічної презентації* та захисту (відповіді на запитання, дискусія) результатів командного/індивідуального завдання, зміст якого описано у розділі 4; за результатами публічної презентації отримується максимум 20 балів.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо використання штучного інтелекту під час опанування курсу регламентується відповідними нормами «Політики щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Політика_ШІ_2025.pdf.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до чату у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8.Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Блюй А., Ягацяк М., Перхуць-Жултовська М., Пліщинська К. (2018). Абетка громадянської участі: посіб. для організаторів процесів залучення громадян до ухвалення рішень. К. : ОПОРА, 68 с.
2. Григорович Л. (2024). Корпоративна та професійна етика: навчальні матеріали до семінарсько-практичних занять для освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, освітня програма «Парламентаризм та парламентська діяльність». 38 с. <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/337/files/345b557e-27e7-44ec-a8ad-a811f9cfb7bd.pdf>
3. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / В. П. Якобчук, О. В. Скидан, Н. В. Дацій [та ін.] ; за заг. ред. В. П. Якобчук . К. : Ліра-К, 2025. 476 с.
4. Сергієнко О., Ватаманюк О., (2016). Громадська участь/залучення громадян. Депутатська діяльність в округах (навчальний модуль). К. : ІКЦ «Легальний статус», 92 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Gromadskaychast.pdf>
5. Ткачук А. Ф., Наталенко Н. В. (2020) Робоча книжка депутата місцевої ради територіальної громади. Для депутатів і не тільки. ТОВ Видавництво «Юстон». 150 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/workbook-for-lc-2020-1.pdf>

Нормативні документи

1. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
6. Про затвердження Кодексу етики депутатів Дніпровської міської ради : Рішення міської ради від 20 березня 2019 р. № 58/43. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?pID=637406&name=58/43>
7. Про затвердження Програми виконання доручень виборців депутатами Дніпровської міської ради VIII скликання на 2021– 2025 роки : Рішення міської ради від 24.02.2021 р. № 18/4. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?pID=728951&name=18/4>
8. Про затвердження Регламенту Дніпровської міської ради VIII скликання : Рішення міської ради від 16.12.2020 р. № 2/1-2. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?pID=703739&name=2/1-2>
9. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
11. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
12. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
13. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

Додаткові:

1. Біла Д. О. (2021). Визначення ролі молоді у суспільстві в умовах політичної невизначеності та особливості формування державної молодіжної політики. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 3. (с. 64-70). DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.11>
2. Біла Д. О. (2022). Вплив міграції на зміну підходів до інституціоналізації державної молодіжної політики в Україні. *Право та державне управління: збірник наукових праць*. № 4 213-220. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.30>
3. Біла Д. О. (2021). Правове забезпечення молодіжної політики в умовах суспільних реформ в Україні. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17 листопада 2021 року, Полтава, 133-135. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Publ_postgrad/Zbirnyk_PJO2021Final.pdf.
4. Біла Д. О. (2022). Молодіжна політика: європейський досвід для України: матеріали XIX регіональної наук.-практ. Конф. «Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України», 16 червня 2022 р., м. Дніпро. 50-52. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material_conference_16_06_2022.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Дніпропетровської обласної ради. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Дніпровської міської ради. URL: <https://dniprorada.gov.ua/>
4. Сторінка депутата обласної ради Білої Д.О. (для ознайомлення зі звітами депутата): <https://oblrada.dp.gov.ua/oblasna-rada/deputats/%d0%b1%d1%96%d0%bb%d0%b0-%d0%b4%d0%b0%d1%80%d1%8f-%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%b3%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0/>